

Kótwica nadźije

Kótwicy na wuměškich twórbach w Budyšinje, wotlěwa: džěl narowneho kamjenja na Tuchorju, znamjo na kowanych wrotach rownlšća na Tuchorju, postawa nadźije při swislach byrgarskeho domu na Nutřkownej Lawskej, kónčny kamjeń nad zachodom domu Pod hrodom

Fota: J. Maćij

**Budźće přeco přihotowani
k zamołwjenju před kóždym,
kiž sebi wot was žada rozprawu
wo nadźiji, kiž je we was.
(1 Pětr 3,15)**

Tak to druhdy je w žiwjenju: Šuler njeje tak prawje wuknyl. Hdyž so potom pisa rjadowniske džěło, tak sej wón praji: „Nadźijomnje pónđe wšo derje. Nadźijomnje přińdu prawe prašenja.“ Nadźiju ma tež dorosćeny, kiž so přizjewi za wupisane džěłowe městno. Prjedy hač zastupi do rumnosće k rozmołwje, sej praji: „Nadźijomnje móžu ja jich wo sebi přeswědčić. Nadźijomnje maja woni dobry dzeń.“ Zalubowanaj sej přejetaj: „Nadźijomnje wostanje wšo tak rjenje, kaž je.“ Chory čłowjek ma druhe mysle: „Nadźijomnje budže bórže lěpje. Nadźijomnje so bolosće bórže pominu.“

Symbol nadźije je kótwica. Hdyž přistawi łódž, pušći so kótwica do hłubiny, zo by łódž na swojim městnje wostała. Wosebje we wichorach a njewjedrach pušći so kótwica, zo njeby žana škoda nastala. Čim čěša je kótwica a čim hłubšo so pušći, čim wěšćiša je łódž wosrjedź howrjateje wody.

Kóždy čłowjek trjeba nadźiju, dokelž njewě, što přinjesa přichod. Kóždy trjeba kótwicu, kotraž dawa wěstotu we wichorjnych časach žiwjenja.

Nětko pak je telko bjeznadźijnosće wokoło nas. Druhdy wusaknje tež nam nadźija. Wěrnó je, zo ma kóždy dzeń swoje wužadanja. Tehodla je derje, hdyž wobchowamy sej nadźiju we wutrobje. Łódž našeho žiwjenja trjeba čěžku, stabilnu kótwicu, zo bychmy wichory a njewjedra přetrali.

Křesćanska nadźija je wobstajna a wěsta. Jezus Chrystus je so woprował za nas. Smy wukupjeni z hrěšneho wasnja swěta. Bóh je Jezusa Chrysta z mrtwych zbudził a z tym wotewrił dimensiju wěčnosće za nas čłowjekow. Na tutym zakładze je japoštoł Pawol pisał: „Sym sej wěsty, zo ani smjerc ani žiwjenje ani jandžel ani knjejtwa ani mocy ani něčiše ani přichodne ani wysoke ani hłuboke ani žane druhe stworjenje njemóže nas džělic wot lubosće Božeje, kotraž je w Chrystusu Jezusu, našim Knjezu.“ (Rom 8,38-39) Štožkuli so tež stanje, my wostanjemy w Božej ruce. Tuta nadźija na Boha je kótwica, kiž dawa žiwjenju stabilnosć a wěstotu. W lisće na Hebrejskich čitamy: „Na-

dźiju mamy jako wěstu a twjerdu kótwicu swojeje duše.“ (Hebr 6,19)

Mamy z tym ličić, zo so nas prašeja: Što da je twoja nadźija? Zwotkel ju bjerješ? Na čo so wona zloži? Tehdy dyrbymy wotmołwić na prašenja za našej nadźiju. To njeje tak jednore, kaž so zda. Štó rěči hižo rady wo tym, štož w nim je, hłuboko schowane we wutrobje? Mamy być přihotowani na prašenja swojich znatych a susodow, što nam nadźiju dawa. Derje, hdyž móžemy jim wobswědčić Božu hnadu jako zaklad swojeje nadźije.

Bóh je pomhał. Wón pomha. Wón budže pomhać. Wón přewinje wšitke horjo a wšitke bolosće, wón dawa wěčne žiwjenje. Nje-móžemy nadźiju dopokazać. Ale wona dawa nam mocy za wšedny dzeń a dowěru do přichoda. Tuta nadźija je kaž kótwica, hdyž wšo wokoło nas chabła.

*Ja sym přez Chrysta krawne rany
nětk prawy zaklad namakał.
Troš druhi njeje namakany,
zo bych so we nim zradował.
Mój zaklad wěcnje wostanje,
hdyž wšitko druhe zahinje.
(spěwarske 407,1)*

Jan Malink

Swjećimy

Wulki swjedzeń křesćanow je runje nimo. Zawěšće znaješ jeho mjeno a wěš tež, čehodla jón swjećimy. Tu su pytane mjena třoch znatych křesćanskich swjedženjow. A wěš tež, hdy so wone swjěća? Napisaj mjeno a zwjazaj kóždy swjedzeń z jeho prawym terminom.

Swjećimy Jezusowy narod: _____

zahe w nalěću

Swjećimy přichad swjateho Ducha,
kiž nas z Bohom wjaza: _____

kónc decembra

Swjećimy Jezusowe zrowastanjenje: _____

pozdže w nalěću

Beata Richterowa

Jan Malink nowy předsyda MS

Na swojej hłownej zhromadźiznje, kotraž wotmě so sobotu, 29. měrca, na žurli Serbskeho muzeja w Budyšinje, wuzwolichu sej sobustawy Maćicy Serbskeje jednohłósnje Serbskeho superintendenta Jana Malinka za swojeho noweho předsydu. Wón naslěduje njeboh dr. Měrcína Völkela, kotryž bě Maćicu wot 1991 hač do swojeje smjerće loni w léću nawjedował. Přěni předsyda MS po jeje wožiwjenju w léće 1990 bě serbski superintendent Gerhard Wirth. Z wuzwolenjom Jana Malinka wjedže so starodawna tradicija Maćicy dale, zo so wotměnjetaj katolski a ewangelski Serb jako předsyda. Přejemy nowemu předsyde Bože žohnowanje do jeho zamołwiteho zastojnstwa.

Jutrowne spěwanje před 150 lětami w Bošecach

W Bošecach, wsy Poršiskeje wosady, wotměwa so džensa hišće jutrowne spěwanje. Na wšelakich městnach we wsy wjesnjenjo hromadže z dujerjemi kěrlušo zanjesu. Tuta tradicija saha wróco do dawnych časow. Před runje poldra lětotkom rozprawjachu Serbske Nowiny w swojim wudaću z dnja 17. apryla 1858 wo jutrownym spěwanju w tutej wsy:

„Z Bošec. Mjeztym zo w městach w póstnym času na rejwanskich zalach a łubjach wšelako zwoblěkani na tak mjenowanych maskowych balach husto njemdrje zachadžeja, da w našich lubych serbskich wsach w swjatej čišinje, w nutrny m wopomnjenju Chrystusoweho čerpjenja abo w zhromadnym spěwanju póstnych kěrlušow na wječorach po wsy chodžo tón samy čas swjedźense wobeńdu, a so k hódnemu a k prawemu powitanju a wobeńdženju wjeselěteho swjedźenja jutrow na tajke wašnje přihotuja.

Tež naša młodosć, naši młodźency a młode towarški, mjez nimi někotři ženjenji, běchu so čichi pjatk popoždny zešli – w tym času, jako naš zbóžnik Jezus Chrystus na křižnym drjewi na Golgatha za wumóženje wšeho čłowjestwa čerpił a z tym ‚dokonjane je‘ w smjerći swoju hłowu pochilił běše, a jutrowničku zahe rano, jako Chrystus zaso z rowa stanył a swoje krasne dobyće na smjerći a rowi dźeržał je – a spěwachu nětko po wsy chodžo a sčelechu na křidłach rańšich zerjow džakowne kěrlušo k Bohu, kiž je swět tak lubował, zo je swojeho jeničkeho narodźeného syna za nas do smjerće dał.

Wot tajkeho, nas wšitkich zwjeselaceho spěwanja hłuboko hnući, a k wyšim začućam pozběhnjeni, prajimy spěwarjam a spěwarkam tudy zjawnje naš najwutrobniši džak, z tej próstwu: zo bychy nas bórze zaso z tajkim spěwanjom zwjeselić a wókřewić chcyli.“

Wo skutkowanju misionarow

Njedawno je so w Budyšinje namakało 450 originalnych fotowych platow ze spočatka 20. lěstotka, kotrež předstajaja skutkowanje němskich misionarow w Tansaniji. Misionar Emil Müller, kiž je swój wuměnk w Budyšinje přežiwił, běše swoje skutkowanje mjez džaga-čornuchami w Tansaniji fotografisce dokumentował. Wobsedźer chěže, na kotrejež łubi je křinjna z fotowymi platami stała, molerski mišter Pohl, přewostaji namakanku Rakečanskemu fararjej Kecke. Tutón wubra džěl wobrazow a spisa komentowacy a wjasnjowacy tekst. Tak je nastala brošura z mnohimi, tež pisanyimi wobrazami.

„Symjo Lipšćanskeho misionstwa je schadźało.“ To njeje jenož titul brošury, ale tež tema zajimawych wuwjedženjow, kotrež je farar Kecke wobrazam přidał. Wopisuje so žiwjenski puć Müllera a jeho misionarske skutkowanje pod horu Kilimandžaro, tola tež duchowny zakład jeho džěła. Lipšćanscy misionarajo mějachu tři naležnosće: ewangelij, kubtanje a strowotu. Njesprócnijwe skutkowachu, zo bychy cyrkwy, šule a chorobne stacije załožili a ze žiwjenjom pjelnili. Po Přěnej swětowej wójnje dyrbjachu kraj wopušćić.

Na wjacorych městnach rozestaja so awtor z kritikarjami němskeho misionstwa, kotřiž wumjetuja misionaram złoštnistwa

Misionar Emil Müller, rodźeny 1868 w Zschopau, zemřel 1940 w Budyšinje   Repro: priw.

Knihla wo skutkowanju misionara Müllera, spisana wot fararja Kecki a wudata wot Rakečanskeje wosady

a zgwałćenje tamnišnjeje kultury. Zložuju so na konkretne fakty wotwobara načasne wumjetowanja jako njewoprawnjene.

Na kóncu brošury předstajaja farar Kecke džěnsniše žiwjenje tamnišich wosadow pod horu Kilimandžaro. Hižo dlěje hač 10 lět matej Rakečanska wosada a cyrkwinski wobwod Budyšin přecělske zwiski k tamnišim wosadam. Dwójce je awtor tam na wopyće pobyt, čehoždla so jemu derje radži, předstajić čile žiwjenje a hłuboku pobožnosć tamnišich křesćanow w słowje a we wobrazu.

Zwisk k našim serbskim stawiznam nastanje přez to, zo su „Misioniske Powěšće“, naš serbski ewangelski časopis, wobšěrny wo skutkowanju Emila Müllera rozprawjeli. Šćedriwje su wěriwi tež z našich wosadow za Lipšćanske misionstwo a za džěło mjez džaga-čornuchami pod Kilimandžarom skladowali. Hišće džensa namakamy w někotrejškuli cyrkwi za wotnarjom kašćik ze serbskim napisom „Za misionstwo“.

Njedźelu, 27. apryla, ma so w Marje-Marcinej cyrkwi w Budyšinje po kemšach wotewrić wustajeńca wo misionaru Mülleru. Tam ma so tež brošura, kotraž je w nakładže Rakečanskeje wosady wušła, zjawnosći předstajić.

Jan Malink

Kemše z přepodaćom nowych delnjoserbskich spěwarskich

Z Delnjeje a Hornjeje Łužicy, z Wojerowskich a Slepjanskich kónčin přijědžechu njedźelu, 24. februara, Serbja do Žylowa, zo bychu sobu woswječili wuznamny podawk, kiž bě so w sprócniwym dźěle w minjonych wjac hač dźesać lětach přihotował – wudaće nowych delnjoserbskich spěwarskich. Na 170 kemšerjow so w Božim domje k swjedženskim kemšam zhromadźi. Před cyrkwu bě serbske nakładnistwo z Budyšina natwarilo knižne blido, tak zo móžeše sej kóždy ducy kemši hnydom spěwarske kupić a na Božej službje wužiwać.

Kemše wuhotowachu fararjo Hupac z Korjenja, Schütt sen. a jun. ze Žylowa a Dešna a Pjech z Berlina kaž tež předar Frahnaw z Picnja. Ana Kosacojc a gymnaziasť Toni Matuška měještaj čitanja. Po zhromadnym začahu farar Hupac wšěch serbsce a němsce powita. W němskej řeči rysowaše wón potom wuwicé delnjoserb-

Kemše w Žylowje wuhotowachu farar Hupac, Schütt sen., Ana Kosacojc, Schütt jun., předar Frahnaw a farar n. w. Pjech (wotlěwa).

Fota: W. Měškank

nawjedował. Jeho na kemšach přitoměj wudowje přepoda farar Schütt jun. kwěćel dźaka za njesebične dźěło njeboh mandželskeho. Knjeni Richterowa na to spomni, kak jara by so jeje mandželski radował, by-li tutón džen dožiwił.

W swojim předowanju rozpominaše farar Schütt jun. wuznam spěwanja w čłowječim žiwjenju kaž tež w cyrkwiskim wobtuku. Tak mamy bohate poklad spěwow za wšě podeńdženja, nazhonjenja a začuća. Próstwa, chwalba, skóržba, zrudoba, dźak a radosć – k wšitkim skladnosćam móžemy Knjezej zanjeseć spěwy.

Na kóncu kemšow přednjesechu so postrowy. Zamołwita za serbske naležnosće w Choćebuzu Ana Kosacojc předčita w mjenje wyšeho měšćanosty Franka Szymanskeho postrow města Choćebuz a skedźbni na wšelake serbske aktiwity města. Wosebje pokaza na to, zo je so runje w Žylowje před dźesać lětami přenja Witaj-pěstowarnja cyłjeje Łužicy založiła. Tak je nadźija, zo budu runje tež Žylovske dźěći nowe spěwarske wužiwać móc. Předsyda Domowiny Jan Nuk wupraji swoje wjesele nad tutym dnjom a přeješe spěwarskim, zo bychu služili po starym serbskim hesle „Bohu k česći, Serbam

k wužitku“. Za cyrkwinski wokrjes Choćebuz porěča superintendent Matthias Blume. Nowym spěwarskim wón wupřa, zo bychu serbske kemše w Delnjeje Łužicy wožiwili, wosadže kaž tež jednotliwcej služili a z tym ewangelij w swěće přisporili. Serbski superintendent Jan Malink wupraji w delnjoserbskej řeči dźak a česć wšitkim, kiž su na tutech knihach sobu dźělali, kaž tež dźak a česć Bohu, zo je dať trěbne mocy do dźěla. Ze swojimi delnjoserbskimi bratrami a sotrami wjesela so tež Hornjoserbja nad wudaćom tutech knihow. Farar Schütt jun. dopjelni swoje slubjenje ze zapokazanskich kemšow sup. Malinka w léće 2003 a přepoda jemu eksemplar nowych spěwarskich. Dźiwno běše, zo njeporěča žadyn zastupjer delnjoserbskich towarstwow a institucijow, wšako je wudaće spěwarskich w kulturnych stawiznach kóždoho luda wusahowacy podawk. To ptači čim bóle za Delnich Serbow, hdžež je so pod čezkimi wuměnjenjemi přez njewustawacu prócu někotrych jednotliwcow naposledk tola poradziło naročne předewzaće zwoprawdźić.

Wjele so na kemšach z nowych spěwarskich spěwaše. Někotre kěrlušy zanjese chór Łužyca pod nawodom Lubiny Žuroweje. Přewodžany wot swojeje mandželskeje na gitarje zaspěwa Juro Frahnaw hnujacy kěrlušy, kotryž bě za serbski swjedźeń 1994 w Radušu do serbsčiny přetožił. Tež wosada mócnje spěwaše. Létdžesatki drje tajke žiwe serbske spěwanje njeje wjace po Žylovskej cyrkwi klinčalo kaž na tutym njedźelnym popołdnu.

Po kemšach buchu wšitcy kemšerjo hnydom hišće w cyrkwi z kofejom a tykancom pohosćeni. Mnozy wostachu a wužichu skladnosć k serbskej bjesadze.

Přejemy nowym spěwarskim, zo bychu so do wjele domow a Božich domow w Delnjeje Łužicy witali. To by był najrjeńši dźak wšem, kiž su z Božej pomocu a ze swojeje lubosću, wutrajnosću a woporniwosću Delnim Serbam darili tutón duchowny poklad. **T. M.**

Farar Hans-Christoph Schütt přepoda kwěćel dźaka wudowje zaslužbneho generalneho superintendenta Richtera.

ske spěwarskich ze 16. lětstotka hač do dźensnišeho. Wšitkim, kiž běchu při nastaću nowych spěwarskich wobdžěleni byli, wupraji wón wutrobny dźak. Wosebje wuzběhny zaslužby njeboh generalneho superintendenta Reinhardta Richtera, kotryž bě předewzaće wot započatka hač do swojeje njeapkeje smjerće w léće 2004

Na 170 kemšerjow bě so w Žylovskej cyrkwi zhromadźiło k introdukciji nowych delnjoserbskich spěwarskich.

Farar a serbski superintendent Gustaw Mjerwa z Bukec

Před wjele lětami dari mi moja kmótra staru serbsku bibliju z lěta 1893, kotruž běštaj jeje staršej k wěrowanju dóstaťoj. W njej namakamy wosobinske wěnowanje fararja Mjerwy z 28. julija 1912, a to w tak rjanym pismje, kajkež by sebi je kóždy přať. Wón běše tehdom druhe lěto w Bukecach jako naslědnik fararja Kubicy.

Hustodosć stajach sebi prašenje: Štó běše farar Mjerwa? Znajach jeho z časa džětatstwa, buch wot njeho konfirměrowana. Kóždy starši čłowjek w Bukečanskej wosadze jeho znaje a ma dopomnjenki na njeho. W serbskim biografiskim słowniku a tež w interneće Bukečanskeje wosady so wo nim pisa. Njewěm, hač je scyla móžno jeho wosobinu tak charakterizować, kajkiž wón běše. Fakt je, zo je wón z lěta 1910 kruće zwjazany ze stawiznami – wosebje serbskich – Bukec.

Do jeho přerých zastojnskich lět padny založenje křesćanskeho žónskeho towarstwa. W lěće 1924 pomhaše založiť Bukečanski pozawnowy chór, w kotrymž skutkowachu tehdy přewažnje Serbja. Serbskej towarstwe Sokoł a Radosć wobwliwowašej žiwjenje w Bukecach. Ruku w ruce džělaše Mjerwa z kantorom Lodnijom, kotryž běše zdobom šulski wjednik, a so wot fašistow wotsadzi.

W Bukecach je farar Mjerwa znaty jako „institutija“. Wón běše wosobina z krutym rjapom a wědomy Serb. Přez swoje krute wustupowanje pak njeměješe jenož přecelow. Klětku wužiwaše tež za to, zo swojim woccam do swědomja rěčeše abo jim špihel před mjezwočo džeržeše. Wón jich tež dopomni na winowatosće, kotraž napřećo cyrkwi mějachu.

W 1930tych lětach čahachu njedzeli za čas kemšow druhdy brunačcy hewrjekajo přez Bukecy. Reakcija fararja běše: „Słyšiće, kak woni tam zaso rjeja?“ Na tute podawki so Pawoł Bjarš z Mješic dopomni. Wón bu 1938 konfirměrowany. Wón so dopomni, zo mějachu so džěći na započatku paćerskeje wučby předstajić. Na prašenje fararja „W kotrej rěči wuknješ?“ wotmołwachu mnozy „Deutsch“. Tak činješe to tehdy tež Pawoł. Farar jemu wotmołwi: „Ty sy Serb, konfirměrowany budžeš serbsce.“ To potrjechi wjetšinu džěćić. Pozdžišo farar Mjerwa Pawoła Bjarša tež zwěrowa a jeho džěćići wukřići.

Gestapo měješe stajnje krute wočko na Mjerwu. Jej so tež donošowaše. Tak dóndže k temu, zo jeho 2. januara 1941 ze služby w Bukecach pušćichu. Wón přesydlil so ze swójbu do němskeho Oelsa pola Dippoldiswalda a tam něšto lět swoju

službu wukonješe. 1. julija 1946 běše skónčnje tak daloka, zo móžeše so zaso jako farar do Bukec wróćić.

Wosada po Druhej swětowej wójnje njeběše wjac ta samsna, kotruž bě něšto lět přjedy wopušćić. Wěncy na cyrkwinych scěnach swědčachu wo padnjenych wajakach. Wosada běše so přeněmčića. Čěkancy ze Šleskeje pytachu w Bukecach a wokolnych wsach za nowje domiznu, mnozy z nich ju pola nas namakachu.

Nětko prócowaše so farar wo to, Serbam zaso rjap skrućić. Přerjnu powójnsku konfirmaciju w Bukecach měješe 1947. Wón wopyta te jemu znate serbske swójby, zo by staršich přeswědčil, swoje džěćo dać na serbsku konfirmaciju. Pola sydom swójbow so jemu to poradzi. Erika rodź. Kroškec z Wadec wě so na to dopomnić, zo džěchu tehdy z njej tři dalše holcy – Doroteja Krawcec (Kašperowa) z Wajic, Erika Šołćic (Rajšowa) z Mješic, Edith Ryčerjec ze Sowrjec – a třo holcy na serbsku konfirmaciju.

Gottfried Winkler z Lejna pola Błócan powěda wo wuskim zhromadnym džěle fararja z kantorom Lodnijom a zo mějachu před woběmaj wulki respekt. Wón wě tež wo tym, zo wudžeržowaše farar wuski zwisk k pozawnowemu chórej a zo wón tež do zdalonych wjeskow chodžeše tam swójby wopytać.

Něhdyši Mjerwowi konfirmandža wědža so na paćersku wučbu dopomnić, kotraž so na farje wotměwaše. Přez wulke wokna běše cyrkwinski časnik jara derje widžeć. To zawjedže někotrehožkuli k temu, tola jónu na njón pohladnýć. Farar na to praji: „Na, kak pozdže je? Praj to

Gustaw Mjerwa (1882–1958)

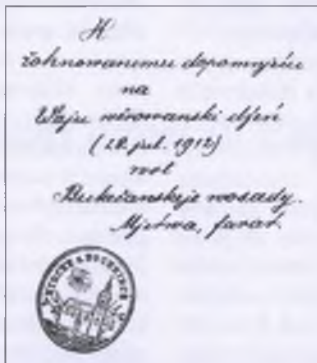
wšitkim, zo njebychu tamni trjebali hladać.“ Sej disciplinu wužaduju wón němsce mjenješe: „Ich sehe alles, ich habe Augen wie ein Luchs. In den hinteren Reihen bin ich wie ein geölter Blitz.“

Ja džěch 1956 ke konfirmaciji. Jako serbska holca dyrbjach wězo wšitke nadawki serbsce wuknyć. Mějach pak ze serbsčinu w spěwarskich swoju lubu nuzu. Tak tola nimo fararja ničtó njerěčeše. Mi ani spěwarske pod hłowakom njepomhachu. Tak mi mać radžeše z fararjom rěčeć, zo bych někotre nadawki němsce wuknyć směťa. To wón mi samo dowoli, praji pak: „Ale konfirměrowana budžeš serbsce.“ Konfirmacija bě za wšěch na němskich kemšach. Někak wosom abo džesać džěćići wot cyłkownje 59 dóstachmy serbske požohnowanje. Tehdom běše hišće z wašnjom, zo so mótki pola swojich kmótrow z džaknym listom podžakowachu abo – kaž ja – kóždu kmótru wopytachu a wobsah lista z hłowy přednjesechu. Na zbožo mějach jenož serbske kmótry, tak trjebach tekst jenož jónu wuknyć.

Na kóždej złotej konfirmaciji zašlych lětdžesatkow jubilarojo te abo tamne dopomnjenki na fararja Mjerwu wuhrjebaja. Wšelake lětniki, tak tež naš w lěće 2006, spominachu na njeho z kwěćelom při rowje.

Nimo wšeho prajeneho ja sebi na fararju Mjerwje tež wažu, zo je wón nas wobšěrnje ze stawiznami Bukec a z našej cyrkwi zeznajomnił. Jeho wjedženja po cyrkwi su mi njezapomnite. Wón nam přeco zaso wuwědomi, zo móhli so nas cuzy za Bukečanskimi stawiznami prašeć, a doda: „Tak njetrjebaće znajmjeńša prajić, zo ničo njewěsće.“

Jako farar a serbski superintendent je Gustaw Mjerwa wjele za swój serbski lud dokonjať. 30. apryla budže polsta lět, zo je wón zemrěť. Z česćowosću na njeho spominamy.
Helga Tejpelowa

Rukaplisne wěnowanje fararja Mjerwy z lěta 1912 we wěrowanskej bibliji

Bukečanscy konfirmandža ze superintendentom Mjerwu w lěće 1916 Foće: prywatnej

Brunicowa jama bliži so wsam Slepjanskeje wosady

Začíšće z bibliskeje hodžiny w Miłorazu, hdžež steja wobydlerjo před čěžkim rozsudom

Elli Wałdžina słyši haru hišće w sebi. Nje-daloko jeje doma jězdžachu wot 1973 čahi z brunicu nimo. Wodnjo a w nocy ropotachu wagony z wuhloweho nakładnišća blisko Miłorazu do Hamorskeje milinarnje. „Njeznjesliwe bě to druhdy“, powěda prjedawša telefonistka, kiž džełšaše we Wochožanskej jamje, wo strapacach doma. Nimo hary mějachu wobydlerjo wjele procha znjesć. Tolšte woršty sawow ležachu wšědnje na kromach woknow.

Potom, 1997, začahny po kóncu brunicoweho nakładowanja nadobo čišina do wsy. „Měra dla njemóžach naraz wjac spać“, dopomni so křescánka. W Miłoraskim bibliskim kruhu Slepjanskeje wosady rozbudža tema „jama“ wšěch. Do lěta 2045 chce Vattenfall kompletnje Rowno,

Wjesnjanki na bibliskim kruhu w Miłorazu w Slepjanskej wosadze

Slepjanski farar Stefan Huth je dla hrožaceho wotbagrowanja wosadnych wsow samo šwedskemu kralej pisať.

Mułkcy, Miłoraz a džełe Trjebina a Slepoho – tak mjenowanu primarnu přestřeň – wotbagrować. Po wšěm zdaću budže wo tym 2011 regionalna planowanska zhromadźizna „Hornja Łužica / Delnja Šleska“

rozsudzić. Wobzamknjenje ma potom jenož hišće sakski planowanski hamt schwalić.

„Tuta tema zaběra nas každy dzeń“, praji rodžena Miłoražanka Waltraud Schur. Na započatku 1960tych lět dožiwi wona wotwrjenje Wochožanskeje jamy blisko Miłorazu. Tehdy džełšaše w ratarskim prodruštwe „Radostny přichod“. Wjace hač 50 procentow svojich póninow w južnym a zapadnym Miłorazu zhubi ratarstwo jamy dla. Wot 1968 sčěhowaštej dvě přesydleni džełow Miłorazu. Ličba wobydlerjow spadny wot 500 na 320. W léce 1997 skónči so nakładowanje brunicy. Po 45 lětach twarskeho zakaza nasta 1997 zaso přeni nowy swójbny dom. Nadźija a nowa žiwjenska wola začahnyštej do wsy.

Džensa hroža wjesce znowa wulke počezjenja hary a procha dla. Jeje „zelene płuca“, zwěryenc z hońtwjerskim hrodom, so na wšě časy zhubja. „Respektujemy wolu wobydlerjow“, praji wjesny chronist Wolfgang Martin a dopomina na naprašowanje wobydlerjow 2005. Tehdy wobdželi so 67 procentow wobydlerjow.

87 procentow z nich chcyše dočasne přesydlenje. Tři stejšća – Slep/Brězowka, Rula a Klětno-Jasua – su móžne. Postajenja hišće njejsu. „Što je Rogow docpěl? Hdyž přemysluju wo tym, nima wojowanje zmysla“, měni zamyslena Anna Kwasny na bibliskim kruhu. Jenož hnydomny stop jamy, tak Anna Schur, by mnohich hišće přeswědčić móht we wsy wostać. Na bibliskim kruhu řeči farar Stefan Huth tež wo prašenjach jamy. Dže tež wo zachowanje stwórbje a wo lubosć k domiznje.

Wosadna rada chce cytu Slepjansku wosadu z jeje wósom wsami zachować. Jasnje je so wona k tomu wuznała. 31 wobydlerjow Miłorazu budže dla nětkle předwidžaneho rozšěrjenja jamy tak a tak swoju domiznu zhubić. „Dušine starosće tutech swójbow maja a dyrbja so wobkedžbować. Za nich dyrbja so socialnje znjesliwe rozrisanja namakać“, tak steji w stejnišću wosady wot 20. nowembra 2007.

Jeli Vattenfall primarnu přestřeň wotbagruje, dyrbi so dalších 1 550 wobydlerjow přesydlit, mjez nimi tež wšitycy 255 Miłoraženjo. Za fararja, za wosadnu radu a druhich je to njeznjesliwe. Dla zachowanja wosady w jeje cytosći je Stefan Huth samo šwedskemu kralej pisať. Přetož Vattenfall sluša k 100 procentam šwedskemu statej. Čim bóle so jama bliži, čim třebniše budže dušepastyrstwo. Styskny přichod z dušinymi bolosćemi, zrudobu a rozžohnowanjom čaka na wobydlerjow. „Koždy rozsudži na kóncu sam, hač chce přeć. Přēju pak sej, zo wostanu po móžnosći mnozy w Slepjanskej wosadze“, praji farar. Elli Wałdžina wojuje hišće ze sobu – kaž mnozy w Miłorazu. Wona wě, zo něhdyši wjesnjenjo, kiž dyrbjachu před lětdžesatkami Miłoraz wopuščić, swoje přesydlenje jenož sčezka přewinychu. „Stary štom nje-móžeš wjac přesadzić.“

Wuhlowa jama hrozy spözěrać wsy Slepjanskeje wosady.

Fota: A. Kirschke

Andreas Kirschke

Serbski šulski centrum poswjećeny

Poldra lěta je so twarjenje Serbskeho gymnazija w Budyšinje wobnowiło. Po zym-skich prázdninach běše tak daleko, zo móžachu šulerjo a wučerjo zaso do šule začahnyć. Nowe je při tym, zo njezaměstni so w twarjenju jenož gymnazij, ale tež serbska srjedźna a serbska zakładna šula. Takle nasta nowy serbski šulski centrum, kotryž je spodobnje wuhotowany. Na jaskrawe barby so šulerjo a wučerjo poněčim zwuča.

Pjatk, 15. februara, běše džen wote-rjonych duri. Stotki zajimcow wobhlada-chu sej wobnowjene rjadowniske stwy a

kabinety. Šulerjo wuhotowachu program w přepjelnjenej awli. Wučerjo wotmoł-wichu na prašenja za kubłanskimi móžno-scemi. Předsyda Spěchowanskeho towar-stwa za serbski gymnazij, dr. Herrmann z Rakec, předstaji towarstwo.

28. februara přijědže sakski kultusowy minister Flath na oficialne přepodaće twarjenja do Budyšina. Na swjedženskim akće za prošonych hosći wuzběhny so dobre zchromadne skutkowanje politikarjow a Serbow.

Na samsnym dnju rano so twarjenje cyrkwince poswěći. Najprjedy wotmě so

swjatočnosť za srjedźnu šulu, za kotruž měješe wučerka nabožiny Ludmila Bizoldowa hlownu zamołwitosć. Po tym wotmě so poswěćenje ze šulerjemi gymnazija. Šul-ska wjednica Rejza Šenowa přednjese meditatiwne mysle k přepodaću twarjenja. Chór zanjese pod nawodom kantora Böhme serbske duchowne spěwy. Sup. Malink wuzběhny w swojim předowanju wjac hač stolětne žohnowanje, kiž wuchadžeše z tuteho twarjenja, kotrež běše wot 1903 katolski wučerski seminar. Tachantski farar Šćapan poswěći twarjenje a požohnowa wšitkich, kiž do njeho zastupja a z njeho wuńdu. Z krydu napisa na durje awle C+M+B. Christus mansionem benedicat. Chrystus njeh žohnuje twarjenje. **jm**

Stuchohra wo fararju Kilianu

Ćichi pjatk wusyłaše Serbski rozhlós sluchohru „Kilianowy posledni dzeń abo Hdže je serbstwo wostało?“. Napisal je něhdže polhodžinsku hru serbski rozhlósownik a něhdyši nawoda Budyskeho studija MDR Helmut Rychtar z Budyšina. Stucharjam předstaji so posledni dzeń žiwjenja fararja Jana Kiliana w léće 1884 w texaskim Serbinje. W monologu a zdžěla w dialogach z někotrymi jeho wobdawacy mi wosobami rozmysluje Kilian wo podawkach swjeho žiwjenja: wupućowanje do Texasa, prócowanje wo zdžerženje serbstwa we Łužicy kaž w Americe, počahi

k tamnym wodźacym Serbam a k němskej cyrkwince wyšnosći. Wjacore lědma hišće znate kěrlušy z pjera Jana Kiliana hru wožiwjachu a wo jeho nabožnym zmyslenju swědčachu. Tež citaty z listow a z dokumentow tehdyšeho časa posrědkowachu slucharjej žiwy začišć wo jeho myslach a začučach. Dźiwadźelnik Michał Lorenc spožči wobstarnemu Kilianej přeswědčiwu hlós.

Slyšachmy hluboko zapožoženu a derje zestajenu hru wo serbskim duchownym, kotryž je Serbow ze znatymi slowami namoľwjał, zachować swěru swjich wótcow

rěč a wěru, a kotryž so sam čas žiwjenja prócowaše tutu namoľwu spjelnić. Hač-runjež za to zdžěla njezrozumjenje, wot-pokazanje a hanjenje žněješe, njeda so zatrašić a wosta swěry swjemu přeswěd-čenju. Kilianowa markantna wosobina je so nam předstajiła, kajkaž běše, bjeztoho zo by so jeje myslenje a skutkowanje z džensnišeho wida komentowało abo hódnoćilo. Runje přez to wudachu so tež wšelake počahi k nětčišemu serbskemu žiwjenju.

Stuchohra wo fararju Kilianu bě derje poradžena. Džak za to wšitkim, kiž běchu na jeje nastaću wobdžželeni. Bychmy sej dalše tajke naročne wusyťanja w Serbskim rozhlósu přeli. **T.M.**

Kubłanski dzeń w Budyšinje

Wutoru, 26. februara, zeńdžechmy so na Michatskej farje ke kubłanskemu dnjej. Dopolnja swjećachmy kemše ze sup. Malinkom. Předowanje jednaše wo póstnym času a wo rozžohnowanju Jezusa wot swjich wučomnikow při poslednej wječeri. Farar praji, zo mamy wjele rjanych dožiwjenjow w žiwjenju, na kóncu pak scěhuje čas chorosćow. Tak mamy na swěće wjele zrudoby, ale budžemy mytowani we wěčnosći.

Handrij Wirth pokaza nam potom w swjich filmowym přednošku wjerški léta 2007. Přeni běše naš busowy wulět do Rogowa a Lubina, kotryž móžachmy 10. smažnika dožiwić. Najprjedy widžachmy někotre na wulěće před pjeć lětami fotografowane wobrazy ze stareho, nětko brunicy dla wotbagrowaného Rogowa. Potom wuhladachmy sebje w nowym Rogowje, hdžež wobhladachmy sej muzejowu bróžň a cyrkej. W Lubinje swjećachmy z Delnjoserbami zchromadne kemše k česći 400. narodnin kěrlušerja Paula Gerhardta a zeńdžechmy so potom ke kofejpicu a k wjesotemu spěwanju serbskich spěwow. Druhi wjeršk lońšeho léta běše 61. cyrkwinski dzeń 7. a 8. pražnika

we Wojerecach a na Horach. Dožiwichmy hišće raz sobotnu nutrnosť w cyrkwi kaž tež postrowy a přednoški po tym w Luthe-rowym domje. Njedzeli swjećachmy kemše w kopaće polnej cyrkwi. Po kemšach móžach ja, kaž mnozy, z konjacym zapřahom sobu na Hory jěć. Na našim wozu běše tež farar Nagel, kiž z nami mócnje spěwaše. Na Horach dožiwichmy rejoyace drastowe skupiny, rjany program džěci, wopyt w kładžitej bróžni a zakóńčenje na nawsy. Třeći wjeršk léta 2007 bě hlowna zchromadžizna SET na reformaciskim dnju w Budyšinku. Po nutrnosći w rjenje wobnowjenej cyrkwi mějachmy dobru swačinu a swoju zchromadžiznu w Šerachowym domje. Na kóncu swjeho přednoška zbudži Handrij Wirth našu wćipnosť na nowu busowu wuprawu. Létsa pojedžemy 14. požnjenca k Łobju, do kraja Głomačanow.

Potom móžachmy sej wobnowjenu Michatsku cyrkej wobhladać. Po dobrym wbjedže předstaji so nam nowy młody wobdžželnik w našim kruhu, knjez Měrcin Schü-nemann z Chrósćic, kiž pochadza z Naumburga a je hakle před něšto lětami započat

serbsce wuknyć. Dale rozprawješe sup. Malink wo předstajenju delnjoserbskich spěwarskich, kiž buchu 24. maheho rózka w Žylowje zjawnosći přepodate.

Naposledk slyšachmy přednošk Trudle Malinkoweje wo Gustawje Mjerwje. Wón narodži so 1882 do burskeje swójby w Dažinje pola Lubija a zemře před 50 lětami w Bukecach. Dažin, džensa němska wjes, měješe tehdom hišće wjele serbskich wobydlerjow. Mjerwic swójba běše zdžžěšana, a hdžyž bu statok po léće 2000 předaty, namakachu tam wjele serbskich a němskich nabožnych knihow. Dažin sluša do Ketli-čanskeje wosady, hdžež běše tehdy K. A. Kocor z kantorom. Mjerwa wopyta gymnazij w Budyšinje a studowaše w Lipsku. Nimale poł lětstotka, hač na pjeć lět wuhnanstwa za čas fašizma, běše farar w Bukecach. Wuhnaty bu do Oelsy pola Dippoldiswalde, zwotkeľž so 1946 do Bukec wróci. 1949 sta so přeni serbski super-intendent. Jeho džowce Maria Dorothea, zahe zemřeta, a Hanna Ruth, pozdžišo Pfulandowa, běšej wobě na fararjow wudatej. Přednošk běše jara zajimawy, wosebje přez wulku ličbu fotow.

Džakuju so wšem, kiž su so za poradženy kubłanski dzeń starali. Přińdžemy rady zaso. **Waltraud Tröčowa**

Serbski zeleny štwórtk na Horach

Džewjaty raz wotmě so lětsa w Patokec kładźitej bróžni na Horach dwurěčna nutrnosť k zelenemu štwórtkej. Na 75 wěriwych předewšěm z Wojerowskeje wosady, z Blunja a Slepoho so w přijomnje wutwarjenej bróžni zhromadźi. Farar Joachim Nagel z Wojerowskeje Janskeje wosady a Birgit Patokowa jako hosćicelka wšěch wutrobnje witaštaj. W swojim předowanju rozloži farar Nagel pasionske podawki Božeho wotkazanja a Jezusoweho křižowanja. Při tym spomni tež na njedawno zemrěteju stajneju wobdźělnikow nutrnosť Lenku Nowakowu z Rownoho a Korlu

Slepjanskim kantorkam a dalšim wobdźělnikam wudźěli Wojerowski farar Joachim Nagel plećene jutrowne całty. Foto: M. Kašpor

Patoku z Horow. Zhromadźeni spěwachu w serbskej a němskej rěči znate pasionske a jutrowne kěrlušy. Dalše kěrlušy a nalětne spěwy zanjesechu Slepjanske kantorki pod swojej nowej nawodnicu Hildegard Bertownowej. Nutrnosťi přizamkny so zhromadna swačina z chłěbowym tykancom.

T.M.

Memorandum k prašenjam serbskeho luda

Započatk měrca wozjewi so na nowinarскеj konferency w Berlinje „Memorandum k dalšej eksistenciji serbskeho luda w Zwjazkowej republice Němska“. Memorandum podpisachu nawoźa serbskich institucijow, předsyda Domowiny Jan Nuk a někotři dalši předsyda serbskich towarstwow, mjez nimi předsyda TCM, farar Wito Šćapan, a SET, knjez Měrcin Wirth.

Hižo w januaru lěta 2007 bě šefredaktor Serbskich Nowin a předsyda Zwjazka serbskich wumělcow, knjez Benedikt Dyrlich, podpismowu akciju inicirowať. Akcija wobsahowaše namořu k solidariće ze serbskim ludom. Hłownje džěše wo to, zo měto knježerstwo Załožbu za serbski lud tež w přichodže w dotalneje wysokosći financielnje spěchowať.

Tutu akciju bě na 600 ludźi ze swojim podpismom podpěrať. Statni zamořiwci w Berlinje pak njedachu so k spomóžnym skutkam pohnuť. Jich pozicija je, zo njeje podpěra za serbski lud nadawk zwjazkoweho knježerstwa, ale naležnosť zwjazkoweju krajow Sakska a Braniborska. Knježerstwe w Drježdžanach a Podstupimje pak na tym wobstejitej, zo ma tež zwjazkowe knježerstwo zamořiwosć za Serbow připóznac a njesc. Dla tuteje diferency mjez knježerstwami so na statnej runinje ničo njepohibowaše a statne zrěčenje za financowanie Załožby za serbski lud so kónc lěta 2007 bjez podlěšenja skónci. W tutej situaciji dorozumichu so přeni podpisarjo

podpismoweje akcije w februaru 2008 na dalšu iniciatiwu.

Wudźětachu tak mjenowany „Memorandum k dalšej eksistenciji serbskeho luda w Zwjazkowej republice Němska“. Memorandum namořwa wšitkich sympatizantow serbskeho luda, zo bychu so na zwjazkowe knježerstwo wobročili a statnu zamořiwosć za serbski lud w Zwjazkowej republice wužadali.

Dyrbimy připóznac, zo dóstawa serbski lud nimo fonsa Załožby za serbski lud hišće wjele dalšeje statneje podpěry. Myslu na přikład na serbsku wučbu w našich šulach. Tola ze srědkow Załožby za serbski lud podpěruja so serbske institucije a projekty serbskich towarstwow, kotrež njebychu nihdže druhdže financielnu podpěru dóstali. Nic naposledk je tež wudawanje našeho časopisa Pomhaj Bóh wot tuteje podpěry wotwisne. Časopis so k 75 procentam wot Załožby za serbski lud financuje. Serbjka trjebaja załožbu, kotraž je w dosahacej měrje financielnje wuhotowana, zo njebyštej so jich rěč a kultura z Łužicy pozhubiřej. Dotalne prócowanja załožbowych gremijow a Domowiny wo podlěšenje statneho zrěčenja njeběchu wuspěšne. Tehodla mam za trěbne, zo dóstanu jich prócowanja z dalšimi akcijami ze srjedžišća serbskeho luda šěrši fundament. Tak dořho kaž je mały serbski lud w Němskej žiwy, měř jemu sylny němski stat wšu podpěru skićeć. **Měrcin Wirth**

Serbske blido w Zušowje

Něži 25 luži ze wšakich serbskich jsow su sobotu, 8. měrca, pšichwatali na tradicionalne serbske zmakeanje do Zušowa. Mjazy nami běšo teke młody Milan Grojlich, redaktor górnoserbskego rozgłosa z Budyšyna. Teke Witaj-ceptař a ceptarka, Witaj-žišownica a młody student sorabistiki su pšišli sluchaš, kak maminorěčne luže powědaju. Na Serbskem bliže jo se zasej wjele wulicowať, ale teke spiwať. Dokulaž běšo južo šichy cas, njejsmy tenraz žedne ludowe spiwy spiwali, ale serbske kjarliže w spótnem casu. Z Wětošojkskich cerkwinych knigłow jo rozpsawiła kněni dr. Doris Teichmannowa. Předsedař towaristwa Ponaschemu, Uwe Gutschmidt z Bórkow, jo spominať na historisku zmółku w februaru 1950, žoš su tencas spuščili a zawřěli Domowinarja Wilhelma Arndta z Bórkow.

Siegfried Malk

Jutrowne kemše w Picnju

Druhi džěn jutrow swjećachu w Picnju delnjoserbske kemše. Po přepodaću 24. februara w Žylowje bě to druha Boža služba, na kotrejš wužiwachu so nowe delnjoserbske spěwarske.

Serbska přirada so zešła

Serbska přirada Berlinsko-braniborsko-šlesko-hornjołužiškeje cyrkwe zeńdze so srjedu, 12. měrca, na swoje nalětne schadźowanje. Wone wotmě so w Lubanju we wosadze ewangelsko-augsburgskeje konfesije. Tamniši farar Królewicz, kotryž je sobustaw přirady, měješe nutrnosť w cyrkwi a předstaji swoju wosadu. Wona wobstej z lěta 2005 a wopřija Hornju Łužicu wuchodnje Nysy.

We wuradźowanjach džěše wo pjenjezy za serbske džěto w Delnjeje Łužicy. W zańdženym lěće zapłaći Vattenfall přez posrědkowanje Manfreda Hermaša deficit za měštno serbskeho fararja w Delnjeje Łužicy. Tole ma so w přichodže narunać přez kolektowe pjenjezy. Džěta so na tym, zo by so serbske džěto cyłkownje w hospodarskim planje cyrkwe zakótwiwo.

Druhi dyk běše stejišćo Serbow k brunicy. Zwěščichu so jara wšelake stejišća pola Serbow a w cyrkwi k rozšěrjenkim planam koncerna Vattenfall. W Slepjanskej kónčinje dže hłownje wo wšelake wotrunanja za potrjechenych. Za serbske projekty wobsteji móžnosť nahladneho financielneho spěchowanja.

Serbska rada podpěra memorandum Serbow za financielne zawěsćenje institucijow a zestaji lětny plan ze serbskimi zarjadowanjami w cyrkwi EKBBBO. Na přichodnym posedženju přirady, kotrež budže 1. oktobra w Dešnj, ma so hłownje wobjednac džěćace a młodžinske džěto. **jm**

Powěšće

Malešecy. Wot 3. do 9. měrcy přewjedže so w Malešecach ewangelizacija pod temu „Čłowjek njeje žiwy wot chléba sameho“. K wšelakim aspektam tuteje temy porěča ewangelist Lutz Scheuffler.

Zhorjelc. Stawiznam ewangeliskich w katolskej dominowanej Šleskej wěnuje Šleski muzej w Zhorjelu wot 14. měrcy do 15. junija wosebitu wustajeńcu. Před wjac hač 300 lětami bě so podpisała „Altranstädtska konwencija“, w kotrymž so prawa dotal potłóčowaných protestantow w Šleskej zapisachu. Tak so ewangelicy w kraju čerpiachu a dóstachu dowolnosť, šěsć cyrkwjow natwaric. Štyri tutej tak mjenowanych hnadownych cyrkwjow džensa hišće w Pólskej wobsteja, w jednej z nich so hišće ewangeliske kemše swjeća. We wustajeńcy pokazuja so drohotne ekspozicije z Pólskeje a Němskeje.

Choćebuz. Na wokresnej synodze w Choćebuzu wuzwolichu so 8. měrcy nowe wosoby do wodźacych zastojnstwow. Nowy prezes synody je fyzikar Norbert Ständike z Choćebuzu. Jeho zastupujetaj Magdalena Gärtner, předsydka wosadneje rady Klósterskeje wosady w Choćebuzu, a Hans-Christoph Schütt, farar w Dešnj. Za zastupowacu superintendentku wuzwolichu Mechthild Metzner, fararku Klósterskeje wosady w Choćebuzu.

Minakał. Wot 31. měrcy do 18. apryla zběraja w Minakałskej a Łupjanskej wosadze drasty za potrěbných we wuchodnej Europje. Přez pomocny skutk w Budyšinje dowjezu so dary do Rumunskeje, Moldawiskeje a do Ukrainy. Zběraja so drasty za dźěći a doroscenyj kaž tež črije a počehnjena za toža. W Minakale móžeja so dary wot 14. do 18. apryla na farje a we Łupoji wot 15. do 17. apryla tehurnja na farje wotedać.

Budyšin. W měrcy přebywaše Ilse Dorsey, prawnučka Korle Awgusta Kocora, něšto dnjow na wopyće w Budyšinje. Přijěta bě 76lětna,

kotraž bydli w Colorado w USA, ze swojej džowku a wnučku. Hromadže wopytachu městna skutkowanja swojeho sławneho předchadnika, kaž něhdyšu šulu w Stroži, w kotrež je džensa šulski muzej. W Stroži je Kocor něšto lět wučeril přjedy hač sta so z kantorom w Ketlicach.

Budestecy. W Budesticach chcedža w blišim času wosadny dom wobnowić. Natwarjenu w lěće 1914 za čas fararja Morica Domaški je dom džensa w chětro njenahladnym stawje. Po dołhim wahanju je so wosada z fararjom Kästnerom nětko rozsudžiła za wobnowjenje, kotrež budže něhdže 720 000 eurow płaćić. Wosada nadžija so na spěchowanske srědki kaž tež na dary wosadnych a dalšich podpěrarjow. Hdyž so pjenjezy přizwola, ma so hišće lětsa z twarskimi džěťami započec.

Dary

W februaru je so darilo za Pomhaj Bóh 125 eurow, trójce 50 eurow, dwójce 30 eurow, 24 eurow, 20 eurow a 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 25 lětami, 11. apryla 1983, zemřě na swojim ródnyj statoku w Poršicach serbski bur a ludowy basnik **Maks Čabran**. Narodžił bě so 17. nowembra 1902 jako štwórte dźěćo do serbskeje burskeje swójby w Poršicach. Přez znježboženje w zažnym dźěćatstwie bu čělnje zlochka zbrašeny, horбаты a małeje postawy. Njedziwajo na to přewza staršiki statok. Dwójce so zmandželi, 1937 ze Serbowku z Brězowa a po jeje smjerći w lěće 1950 z džowku němskeje přesydlenskeje swójby. Z přenjeho mandželstwa wuńdžechu tři, z druheho šěsć dźěći. Strowotne a swójbne wobstejnoscě nuzowachu jeho, hižo do „socialistiskeho nalěća“ zastupić 1958 do prodruštwa. Hač do wysokeje staroby džěfaše z mandželskej při kormjenju swini. Maks Čabran zběraše wjele lět w Poršiskej a Budyšinskej wosadze na wjeskach dom wot domu chodžo cyrkwinski dawk. Tele džěto wukonješe tež za katolsku wosadu, dawajo z tym praktiski přikład ekumeny. Wobstajnje wopytowaše serbske kubłanske a cyrkwinske dny. Zwjetša tam wustupi ze swójскеj, wosebje za tutón podawk stworjenej nabožnej basnju. Maks Čabran napisa w běhu lětdžesatkow kopicu skladnostnych basnjow w serbskej a němskej rěči. Ze serbskich twórbow je jenož mało zdžeržane. Rozbrojene namakamy někotre wozjewjene w Serbskich Nowinach a w Pomhaj Bóh. Maks Čabran bě posledni plódný ludowy basnik ewangeliskich Serbow Hornjeje Łužicy. Z nim zańdže tradicija, kotraž bě w druhej połojcy 19. lětsotka z Pětrom Mlónkom, mištrom ludowych basnikow, swój rozkcěw měta. T.M.

Přeprašujemy

05.04. sobota

14.30 wosadne popoładnje w Bukecach

06.04. Misericordias Domini

10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za dźěći (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

20.04. Kantate

12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)

23.04. srjeda

14.00 wosadne popoładnje pola Kowarjec we Wujezku p. Wósporka (sup. Malink)

29.04. wutora

19.30 bibliski kruh w Budyšinje na Michałskej farje

01.05. Bože spěće

09.30 dwurěčne kemše w Malešecach (sup. Malink, farar Noack)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

04.05. Exaudi

10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za dźěći (sup. Malink)

07.05. srjeda

14.00 wosadne popoładnje w Minakale (sup. Malink)

11.05. swjatkownička

12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
18.00 ekumeniska nutrnosť w Budyšinje w Michałskej (sup. Malink, farar Scapan)

12.05. 2. dzeń swjatkow

09.30 dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom w Slepom (farar Huth, sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangeliskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangeliske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiść: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelic
Postvertriebsnummer: F 13145
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangeliske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT
Pomhaj Bóh wuchadža mjesačnje. Spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement płaći 8 eurow.